

priče, optimizam i isticanje pozitivnih humanističkih vrijednosti. Polazeći od činjenice da su Lovrakovi romani i pripovijetke i današnjoj djeci zanimljivi na nostalgично dirljiv način, utoliko su manifestacija *Lovrakovi dani kulture* u Velikom Grđevcu i *Lovrakov centar* poticajna mjesta okupljanja i inspiracije budućim generacijama djece. Tako je i objavljena knjiga profesorice Mire Kolar-Dimitrijević zanimljiva povijesna sinteza Lovrakova opusa.

Sonja Gaćina Škalamera

Jelena Marković. *Priča o djetinjstvu : život priča u svakodnevnoj komunikaciji.*
Zagreb : Institut za etnologiju i folkloristiku, 2012., 367 str.

U izdanju Instituta za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu je 2012. godine objavljena knjiga *Priča o djetinjstvu : život priča u svakodnevnoj komunikaciji* autorice Jelene Marković. Knjiga obuhvaća 367 stranica, a podijeljena je na sedam poglavlja i na nekoliko potpoglavlja. Na kraju knjige nalaze se popis literature i životopis autorice.

Knjiga je podijeljena u sljedeća poglavlja: I. *Prije nego što pričanja počnu...*, II. *Metodološki i etički okvir istraživanja svakodnevnih praksi pričanja o djetinjstvu*, III. *Dječja usmenost i usmenost o djetinjstvu u Hrvatskoj etnologiji i folkloristici*, IV. *Pričanja o djetinjstvu kao „velike“ i/ili „male“ priče*, V. *Oblici pričanja o životu (djetinjstvu) i neki tradicionalni oblici pripovijedanja*, VI. *Ishodišta, život i odjeci pričanja o djetinjstvu u obiteljima i malim grupama* te VII. *Sjećanje, nostalgija i zaborav*.

Prvo poglavlje (*Prije nego što pričanja počnu...*) poslužilo je kao uvod u knjigu. Autorica navodi zašto je knjiga nastala (u sklopu znanstvenog projekta) i o čemu je zapravo riječ u knjizi (folkloristički i kulturnoantropološki aspekti pričanja o djetinjstvu putem interdisciplinarnog rada). Interes studije su sjećanja i pričanja o djetinjstvu u svakodnevnici. Kraj poglavlja autorica je posvetila zahvalama.

Sljedeće poglavlje (*Metodološki i etički okvir istraživanja svakodnevnih praksi pričanja o djetinjstvu*) ima tri potpoglavlja i posvećeno je metodologiji koja je korištena. Tako autorica navodi da je za intervju koristila osobe različite životne dobi, socijalnog statusa i mjesta življenja. Osim građe koju je sama prikupljala koristila je i građu koju su drugi prikupljali. Jedan od problema s kojima se autorica susrela je (ne) pohranjivanje i (ne)arhiviranje terenske građe te pitanje kako da sama autorica pohrani građu koju je ona prikupila. U posljednjem potpoglavlju autorica raspravlja o etičkom ponašanju s djecom koja sudjeluju u istraživanju. Djeca imaju glas i treba ga saslušati, ali autorica upozorava kako ima vrlo mnogo zakona na koje treba paziti prilikom uključivanja djece u istraživanje.

Poglavlje koje se bavi aktualnim spoznajama u hrvatskoj etnologiji i folkloristici je treće poglavlje (*Dječja usmenost i usmenost o djetinjstvu u hrvatskoj etnologiji i folkloristici*). Poglavlje pokazuje kako se razvijala ova tema te kako se mijenjao interes za nju. Autorica traži uzroke i posljedice (ne)interesa za pričanje djece o vlastitom iskustvu i pričanja o djetinjstvu u hrvatskoj etnologiji i folkloristici. Poglavlje ima tri

potpoglavlja. Tako prvo od njih raspravlja o 1970-im i 1980-im godinama, jer je upravo ovo vrijeme kada se počinje intenzivnije istraživati dječji folklor i dječje tradicije i/ili dječje svakodnevnice. Veliko zanimanje za temu ubrzo je „splasnulo“ pa sljedeće godine o ovoj temi donose istraživanje samo ako je ono vezano za drugu temu. Dakle, riječ je o „slučajnim“ razgovorima o djetinjstvu. U Hrvatskoj djeca o svom djetinjstvu najčešće pišu kroz školske zadaće.

Pričanja o djetinjstvu kao „velike“ i/ili „male“ priče je sljedeće poglavlje. Kako sam naziv poglavlja kaže, autorica se u njemu bavi malim pričama o djetinjstvu i pričanjem o djetinjstvu. Poglavlje se bavi životnom pričom i životnom povijesti. Razlika između ovih dvaju pojmova je u tome što koncept životne priče predmnijeva usredotočenost na proces njezine kohezije na razini priče kao cjeline u duljem vremenskom razdoblju. Životne priče su priče o neposrednom iskustvu. Životna povijest je dulja priča o pojedinčevom životu. Manje priče su priče o recentnim događajima koji su još u tijeku, a mi smo ih podijelili s nekim. Upravo takve priče čine život kakav poznajemo. U posljednjem potpoglavlju autorica postavlja pitanje kada završava djetinjstvo. Početak djetinjstva je i ujedno i početak znanja o svojoj vlastitoj prošlosti.

Poglavlje (*Oblici pričanja o životu (djetinjstvu) i neki tradicionalni oblici pripovijedanja*) koje slijedi bavi se usporedbom s tradicijom. Tako autorica promišlja mogu li se neki primjeri koje ona koristi dovesti u vezu s nekim tradicionalnim pripovjednim oblikom, mogu li se ti primjeri uklopiti u žanrovske kategorije. Teme koje se obrađuju su pripovijesti o neobičnim iskustvima (Djed Mraz, izvanzemaljci, vile...), a obrađuju se kao memorat (legende i predaje), anegdote i mit. Osobni mit promatra kroz psihologiju. „Naše mitove“ povezuje s mitovima drugih osoba.

Ishodišta, život i odjeci pričanja o djetinjstvu u obiteljima i malim grupama je pretposljednje poglavlje koje usmjerava pozornost na ishodišta i implikacije pričanja o djetinjstvu te na život priča o posredovanim i neposredovanim iskustvima u malim grupama na primjeru vlastitog korpusa. Poglavlje ima tri potpoglavlja, a bavi se komunikacijom i kako se etnografija njome služi. Autorica se bavi i jezičnom socijalizacijom koja ima tri generacije istraživača, a za ovu knjigu bila je bitna druga generacija jer je ona najviše doprinijela istraživanju narativnih praksi koje socijaliziraju novog člana zajednice, a naglasak stavljaju na malu djecu. Razlikuje pričanje djece, pripovijesti odraslih o svom djetinjstvu, odrasla pričanja o djeci bez njihove prisutnosti.

Posljednje poglavlje *Sjećanje, nostalgija i zaborav* je ono što je uvijek vezano za djetinjstvo. Svi imaju autobiografsko znanje o svojem djetinjstvu koje nastaje tijekom rane predškolske dobi. Svi se djetinjstva sjećaju s nostalgijom koja je najčešće povezana s *brendovima*, ali svi i zaboravljamo, jer je to nužnost i dio života.

Posljednja cjelina je izrazito bogat i opširan popis literature koju je autorica koristila tijekom pisanja knjige. Zadnja stranica knjige na kojoj se nalazi kratki životopis posvećena je samoj autorici.

Knjiga je vrijedan doprinos hrvatskoj etnologiji s temom koje se svatko voli prisjećati. Djetinjstvo je dio naše životne priče kojega se najmanje sjećamo, ali uvijek draga tema za slušanje od onih koji su nam voljni pričati o njoj. Višegodišnje istraživanje

rezultiralo je vrlo zanimljivom knjigom, koja je još zanimljivija zbog zgodnih priča i događaja koje autorica navodi kako bi čitatelji lakše pratili što je željela reći/pokazati.

Mia Prusina

Snježana Koren. *Politika povijesti u Jugoslaviji (1945-1960): Komunistička partija Jugoslavije, nastava povijesti, historiografija*. Zagreb : Srednja Europa, 2012., 582 str.

Monografija *Politika povijesti u Jugoslaviji (1945-1960): Komunistička partija Jugoslavije, nastava povijesti, historiografija* Snježane Koren bavi se pitanjem kako se kroz nastavu povijesti u poslijeratnom razdoblju iskazivala politika komunističke vlasti. U knjizi se istražuje kako su i u koju svrhu partijske i državne vlasti u Hrvatskoj i Jugoslaviji od 1945. do 1960. postupale s prošlošću, kako se to manifestiralo kroz programske i udžbeničke narative, svakodnevne prakse poput stručnog usavršavanja nastavnika, kao i kroz simboličnu dimenziju izraženu u školskim proslavama državnih praznika i značajnih datuma te koje su posljedice iz toga proizlazile. Osobita pozornost polaže se na vanjske i unutarnje čimbenike koji su utjecali na prioritete i promjene u državnoj politici povijesti: prvenstveno se to odnosi na manifestacije ideoloških postavki KPJ/SKJ, kao i njihovih mijena do kojih je došlo prvo prihvatanjem, a potom i djelomičnim napuštanjem sovjetskih uzora i modela, kao i oblike djelovanja KPJ/SKJ na transformaciju društva koji su uključivali obrazovanje i nastavu povijesti. Putem nastave povijesti komunistička vlast je nastojala prenijeti svoju novu ideologiju na stanovništvo kako bi osigurala opstanak novog državnog i društvenog poretka. Ova opsežna knjiga podijeljena je u šest poglavlja, a obogaćena je i fotografijama te tablicama koje sadrže zanimljive podatke vezane uz nastavu povijesti na prostorima Jugoslavije u poslijeratno doba.

U *Uvodu* (9-29) autorica objašnjava teorijska polazišta i istraživačko pitanje svoga rada. Kao temeljne istraživačke probleme autorica navodi pitanje veza između sfera politike i povijesti, koje se ovdje istražuju na primjeru nastave povijesti. Autorica objašnjava definiciju pojma „politike povijesti“ kao nove istraživačke teme, odnosno discipline koja u svojem fokusu ima analizu političko-legitimacijske funkcije različitih interpretacija povijesti. Nastava povijesti odabrana je kao primjer upravo zbog toga jer je jedan od najvidljivijih iskaza politike povijesti. U neposrednom poslijeratnom razdoblju povijest je prvenstveno trebala poslužiti kao sredstvo legitimacije novih vlasti, tj. pružiti povijesno utemeljenje promjenama koje su provodile komunističke vlasti ili su ih namjeravale provesti. Nadalje, autorica opisuje kada se pojam „politike povijesti“ prvi put pojavio te kako i koji su ga povjesničari koristili. Na kraju je predstavljen golemi korpus građe koja je korištena u ovome istraživanju, a koja uključuje objavljene i neobjavljene izvore te literaturu.

Prvo poglavlje nosi naslov „*Kome i kakvo vaspitanje i obrazovanje?*“ *Politika obrazovanja u Jugoslaviji 1945-1960* (31-87). U njemu se analizira širi obrazovni kontekst politike povijesti kroz prikaz politike obrazovanja Komunističke partije